

Практичен водич за граѓанското општество

ПРОСТОРОТ НА ГРАЃАНСКОТО ОПШТЕСТВО И СИСТЕМОТ НА ЧОВЕКОВИ ПРАВА НА ОБЕДИНЕТИТЕ НАЦИИ

UNITED NATIONS
HUMAN RIGHTS
OFFICE OF THE HIGH COMMISSIONER

Содржина

1. За овој Водич	1
2. Чинителите на граѓанското општество и просторот на граѓанското општество	3
2.1 Системот на човекови права на Обединетите нации – Краток преглед.....	5
3. Услови за слободна и независна работа на граѓанското општество	7
3.1 Погодна политичка и јавна средина	7
3.2 Регулаторна рамка која поддржува	8
3.3 Слободен проток на информации.....	9
3.4 Долгорочна поддршка и ресурси.....	9
3.5 Заеднички простори за дијалог и соработка.....	9
4. Предизвици со кои се соочуваат чинителите на граѓанското општество.....	14
4.1 Мерки засновани на закон или прописи кои ја попречуваат работата на граѓанското општество	14
4.2 Своеволни мерки.....	15
4.3 Вонзаконско вознемирување, заплашување и репресија.....	16
5. Што можам јас да сторам? Обраќање до ООН	21
6. Ресурси на документи	28
7. Стапете во контакт со нас.....	29

Решеноста и интегритетот на чинителите на граѓанското општество предизвикуваат кај мене, а можеби и кај вас, чувство на понизност, чувство на огромен долг што им го должиме, но и волја де се продолжи да се работи на постигнување на еднакво и неотуѓиво достоинство и права за секое човечко суштество.

Зеид Ра'ад Ал-Хусеин,
Висок комесар на Обединетите нации за човекови права,
октомври 2014

1. За овој Водич

Слободата на изразување, здружување и мирно собирање и правото на учество по прашањата од јавен интерес се човекови права коишто им овозможуваат на луѓето да споделуваат идеи, да оформуваат нови, и да се здружат едни со други за да ги бараат своите права. Преку уживањето на овие јавни слободи носиме информирани одлуки за нашиот економски и социјален развој. Преку овие права можеме да земеме учество во граѓанската активност и да градиме демократски општества. Да се ограничат истите значи поткопување на нашиот колективен напредок.

Ова е шестиот во серијата на практични водичи за граѓанското општество на Канцеларијата на Високиот комесар за човекови права (ОХЦХР) на тема човековите права и на него треба да се гледа во контекст на „Проширување на демократскиот простор“, еден од актуелните тематски приоритети на ОХЦХР.

Водичот ги нагласува прашањата поврзани со работата на чинителите на граѓанското општество (ЧГО). Тој започнува со работна дефиниција на термините 'граѓанско општество' и 'простор на граѓанското општество'. Потоа дава преглед на условите и средината што се потребни за едно слободно и независно граѓанско општество, вклучително и релевантните меѓународни стандарди за слобода на изразување, здружување и мирно собирање, и право на учество по прашања од јавен интерес.

Водичот вклучува некои примери за тоа како владите и ЧГО работеле заедно на развивањето на простор за граѓанското општество да ја врши својата работа на унапредување на остварувањето на сите човекови права (граѓански, културни, економски, политички и социјални) за сите. Идентификувани се пречките и ограничувањата во работата на граѓанското општество, вклучително и вознемирување, заплашување и репресалии на ЧГО. Водичот ги повикува сите ЧГО да го користат системот на ООН за човекови права за унапредување и заштита на просторот на граѓанското општество на локално ниво. Детали за ресурсите и контактите се дадени на крајот од Водичот.

Водичот пред сè има за цел да им помогне на ЧГО кои сè уште не се целосно запознаени со системот на ООН за човекови права. Неговата подготовка беше од самиот почеток збогатена со информации и совети од различни ЧГО.

2. Чинителите на граѓанското општество и просторот на граѓанското општество

„Доколку лидерите не го слушаат својот народ, ќе го чујат – на улиците, плоштадите или како што премногу често сме сведоци, на бојните полиња. Постои подобар начин. Поголемо учество. Повеќе демократија. Поголем ангажман и отвореност. Тоа значи максимален простор за граѓанското општество.“

Обраќање на генералниот секретар на ООН, Бан Ки Мун на Настанот на високо ниво за поддршка на граѓанското општество, 23 септември 2013 г.

Овој Водич ги дефинира ЧГО како поединци или групи кои доброволно се ангажираат во различни облици на јавно учество и делување за заеднички интереси, заеднички цели или вредности кои се компатибилни со целите на ООН: одржување на мирот и безбедноста, постигнување на развој и унапредување и почитување на човековите права.

Работата на ООН на подобрување на животите е вкоренета во почитувањето на човековите права. И, дали експлицитно или имплицитно, преку содржината или природата на нивната работа, ЧГО, како што се горе дефинирани, целат да ги промовираат и заштитат човековите права.

ЧГО промовираат свест за правата, им помагаат на заедниците во артикулирањето на тоа што ги загрижува, ги обликуваат стратегиите, влијаат на политиките и законите и инсистираат на отчетност. ЧГО ги прибираат и канализираат мислењата на заедниците за одлучувањето за јавните политики да се заснова на поцелосни информации. ЧГО исто така им даваат услуги на оние кои се соочени со ризик и ранливи на повеќе полиња.

„Секој има право, поединечно или здружено со други, да промовира и да се залага за заштита и остварување на човековите права и основните слободи на национално и меѓународно ниво.“
(член 1, нагласок додаден).

Декларација за правата и обврските на поединците, групите и органите на општеството за промовирање и заштита на универзално признатите човекови права и основни слободи, (Резолуција на Генералното собрание 53/144), општо позната како Декларација за бранителите на човековите права.

На пример, за чинители на граѓанското општество се сметаат:¹

- ▶ Бранители на човековите права, вклучително и онлајн активисти;
- ▶ Организации за човекови права (НВО, здруженија, групи за поддршка на жртви);
- ▶ Коалиции и мрежи (на пр. за правата на жените, правата на децата или еколошки прашања, правата на земјиште, ЛГБТИ, итн.);
- ▶ Лица со попреченост и организациите што ги застапуваат;
- ▶ Групи кои претставуваат одредени заедници (домородни народи, малцинства, рурални заедници);
- ▶ Групи засновани на вера (цркви, верски групи);
- ▶ Сојузи (синдикати но и професионални здруженија како што се здруженијата на новинари, судии и адвокати, адвокатските комори, здруженијата на судии, студентските сојузи);
- ▶ Социјални движења (мировни движења, студентски движења, продемократски движења);
- ▶ Професионалци кои директно придонесуваат за остварувањето на човековите права (на пр. хуманитарни работници, адвокати, лекари и здравствени работници);
- ▶ Роднини и здруженија на жртви на повреди на човековите права; и
- ▶ Јавни институции кои спроведуваат активности чија цел е да се промовираат човековите права (училишта, универзитети, истражувачки институти).

Чинителите на граѓанското општество се активни во обиди да ги решат проблемите и третираат прашањата кои се важни за општеството како на пример:

- борба против сиромаштијата, корупцијата и економската нееднаквост
- одговор на хуманитарни кризи, вклучително и вооружен конфликт
- унапредување на владеењето на правото и отчетноста
- промовирање на јавните слободи
- залагање за транспарентност на владините буџети
- заштита на животната средина
- реализирање на правото на развој

¹ *Working with the United Nations Human Rights Programme, A Handbook for Civil Society*, OHCHR, 2008, стр. vii. (Работа со Програмата на Обединетите нации за човекови права: Прирачник за граѓанското општество)

- јакнење на лицата што се припадници на малцинства и други групи соочени со ризици
- борба против сите форми на дискриминација
- поддршка на спречувањето на криминал
- промовирање на корпоративната социјална одговорност и отчетност
- борба против трговијата со луѓе
- еманципација на жените
- борба против говорот на омраза
- давање на моќ на младите
- унапредување на социјалната правда и заштита на потрошувачот
- обезбедување на социјални услуги

ЧГО делуваат на сите нивоа: локално, национално, регионално и меѓународно.

Простор на граѓанското општество е просторот што го заземаат чинителите на граѓанското општество во рамките на општеството; средината и рамката во која делува граѓанското општество; и односите меѓу чинителите на граѓанското општество, државата, приватниот сектор и општата јавност.

2.1 Системот на човекови права на Обединетите нации – Краток преглед

Напредно со обезбедувањето на мир и безбедност и работата на постигнување на развој низ целиот свет, унапредувањето и заштитата на сите човекови права е еден од трите столба на ООН. Ова е утврдено во Повелбата на ООН и во меѓународното право за човековите права.

ООН се стреми кон унапредување и заштита на човековите права на три основни начини:

1. Канцеларијата на високиот комесар за човекови права на Обединетите нации (ОХЦХР) е водечката организација во рамките на ООН која работи на унапредување и заштита на човековите права. Таа тесно соработува со специјализираните агенции, фондови и програми на ООН (на пр. Светската здравствена организација, Агенцијата на ООН за бегалци, УНИЦЕФ, Меѓународната организација на трудот, УНЕСКО, и др.) за да го максимизира влијанието на работата на човековите права.
2. Меѓународните договори за човекови права (пактови и конвенции) воспоставуваат панели на независни експерти, или договорни тела,

со цел редовно и периодично да го разгледаат спроведувањето на обврските за човекови права од страна на земјите.

3. Меѓувладини тела, или собранија, составени од земји-членки на ООН, се воспоставени со цел да се разгледаат прашањата и состојбите поврзани со човековите права. Главното меѓувладино тело за оваа цел е Советот за човекови права којшто, меѓу другото, е поддржан во неговата работа од независни експерти наречени Специјални процедури и од механизам наречен Универзален периодичен преглед.

Трите елементи се независни но се надополнуваат.

Детални појаснувања на овие мандати и механизми можат да се најдат во *Работа со Програмата за човекови права на Обединетите нации: Прирачник за граѓанското општество (Working with the United Nations Human Rights Programme: A Handbook for Civil Society)* (види глава 6. Ресурси). *Прирачникот* е достапен на шесте службени јазици на ООН и во Дигитално достапниот информативен систем (DAISY) ЦД ром формат на француски и англиски јазик за лица со попреченост на видот и читање во печатен формат.

Работата на машинеријата за човекови права на ООН е дополета со учеството на ЧГО. На меѓународно ниво, граѓанското општество придонесува со експертиза, подигнување на свеста и следење и известување за прашања и повреди поврзани со човековите права. ЧГО помагаат во развивањето на нови стандарди, механизми и институции за човековите права и мобилизираат ресурси и јавна поддршка за прашањата поврзани со човековите права.

Иницијативи на Советот за човекови права на ООН во врска со граѓанското општество

Советот за човекови права на ООН има усвоено неколку резолуции од особена важност за граѓанското општество, како на пример за слобода на изразување, слобода на здружување и мирно собирање, за заплашување и репресалии и за бранителите на човекови права. Во 2013 и 2014 г. ги усвои резолуциите 27/31 и 24/21 за просторот на граѓанското општество, признавајќи од колкава „клучна важност е активната вклученост на граѓанското општество на сите нивоа, во процесите на владеење и промовирање на добро владеење, вклучително и преку транспарентност и отчетност на сите нивоа, што е незаменливо за градењето на мирни, просперитетни и демократски општества.“

3. Услови за слободна и независна работа на граѓанското општество

„Слободно и независно граѓанско општество е темелот на здраво и одговорно владеење на локално, национално и глобално ниво.“

Генерален секретар Бан Ки Мун, видео порака за дваесет и петтата седница на Советот за човекови права, март 2014 г.

Меѓународните правни обврски на државите бараат од нив да создадат услови – економски, политички, социјални, културни, правни – кои активно ја поддржуваат способноста и капацитетот на лицата, поединечно или заедно со други, да преземат граѓански активности.

Принципите на човековите права кои ја даваат рамката за односот меѓу јавните власти и чинителите на граѓанското општество се:

- ▶ **Учество** - Улогата на граѓанското општество е признаена, а чинителите на граѓанското општество се слободни да делуваат независно и да се залагаат за ставови кои се различни од оние на јавните власти.
- ▶ **Недискриминација** – Сите чинители на граѓанското општество се поканети и им е овозможено да учествуваат во јавниот живот без дискриминација од каков било вид.
- ▶ **Достоинство** – Јавните власти и чинителите на граѓанското општество имаат заедничка цел да ги подобрат животите, вршејќи различни улоги. Взаемната почит е од клучна важност за овој однос.
- ▶ **Транспарентност и отчетност** – Дејствувањето во јавен интерес бара отвореност, одговорност, јасност, транспарентност и отчетност на јавните службеници. Тоа исто така бара и транспарентност и отчетност на ЧГО едни пред други и пред јавноста.

Клучни услови кои ја одредуваат добрата пракса:²

3.1 Погодна политичка и јавна средина – Политичка и јавна средина која цени и охрабрува граѓански придонес. Во пракса, институциите и јавните службеници се одговорни кон чинителите на граѓанското општество во нивната редовна интеракција.

² Извештај на Специјалниот известувач за состојбата со бранителите на човековите права, Елементи на безбедна средина која им дава можности на бранителите на човековите права, A/HRC/25/55.

Тунис – Граѓанското општество одигра суштинска улога во градењето на новиот Тунис со учеството во развивањето на нови закони и политики од суштинска важност за човековите права и демократијата. Организациите на граѓанското општество биле консултирани за првите иницијативи за време на демократската транзиција, каков што бил указот за општа амнестија за политичките затвореници, и законите за пристапување кон четири меѓународни договори (Меѓународната конвенција за заштита на сите лица од присилно исчезнување, факултативниот протокол на Меѓународниот пакт за граѓански и политички права, Факултативниот протокол на Конвенцијата против мачење и друго сурово, нечовечно или понижувачко постапување или казнување и Римскиот статут на Меѓународниот кривичен суд). Организациите на граѓанското општество зеле учество во воспоставувањето на демократските институции кои донеле нов изборен законик и усвоиле нов закон за слобода на здружување, кој вклучувал одредба за финансирањето на невладините организации од државата како и финансирање од странство. Неколку илјади здруженија биле формирани во Тунис од усвојувањето на новиот закон во септември 2011 г. Улогата на граѓанското општество на изборите во 2011 г., првите демократски и транспарентни избори во Тунис, била од суштинска важност. За првпат, повеќе од 10.000 активисти на граѓанското општество биле мобилизирани да ги мониторираат изборите за Уставотворното собрание со помош на меѓународната заедница. Граѓанското општество, особено женските организации, се залагале за внесување на целосна еднаквост меѓу жените и мажите во текстот на новиот предлог Устав, кој бил усвоен со доминантно мнозинство од Уставотворното собрание во јануари 2014 г.

Резиме од панел дискусијата на Советот за човекови права за важноста од промовирање и заштита на просторот на граѓанското општество, A/HRC/27/33.

3.2 Регулаторна рамка која поддржува –

Законодавството, административните прописи и пракса се усогласени со меѓународните стандарди и ги штитат активностите на граѓанското општество. Пристапот до правда за чинителите на граѓанското општество, независни и ефективни национални институции за заштита на човековите права и пристап до меѓународните механизми за човековите права, се интегрален дел од оваа рамка. Цврсти закони и политики се од витална важност, но ќе останат без ефект доколку не се соодветно спроведени.

Во **Словенија** правото на слобода на здружување ги штити сите здруженија, вклучително и оние што не се регистрирани; и предвидува поединците што се ангажирани во нерегистрирани здруженија да се слободни да спроведат секакви активности, вклучително и да организираат и да учествуваат на мирни собири.

Извештај на Специјалниот известувач на ООН за правото на слобода на мирно собирање и здружување, A/HRC/20/27.

Во **Либан и Мароко**, законодавството не бара одобрение од властите пред организациите на граѓанското општество да добијат домашни и странски средства.

Извештај на Специјалниот известувач на ООН за правата на слобода на мирно собирање и здружување, A/HRC/20/27.

3.3 Слободен проток на информации - Слободен пристап до идеи, податоци, извештаи, иницијативи и одлуки за да им се овозможи на ЧГО да се запознаат и информираат за прашања, да го артикулираат она што ги загрижува, да се ангажираат на конструктивен начин, и да придонесат кон изнаоѓање на решенија.

3.4 Долгорочна поддршка и ресурси – Мерки за градење на капацитети за маргинализираните гласови и обезбедување на пристап до ресурси, места за состаноци, и технологија за сите ЧГО.

Во **Хрватска** Владата усвои Кодекс на добра пракса, стандарди и критериуми за доделување на грантови за програми и проекти на здруженија (2007), кој воспоставува транспарентни и основни правила и процедури за јавните власти на сите нивоа на власта во дистрибуирањето на јавните грантови.

Европски центар за непрофитно право (ECNL), Јавно финансирање на организациите на граѓанското општество: Добри практики во Европската унија и Западен Балкан, 2011.

3.5 Заеднички простори за дијалог и соработка – Да се обезбеди место за граѓанското општество во процесите на одлучување.

На **Малдивите** во 2014 г. Владата поддржа петдневен форум за застапниците за правата на жените да ги споделат и да продискутираат за регионалните искуства во насока на постигнување на родова еднаквост во исламска рамка, заедно со регионалните НВО и меѓународните организации.

Во **Мексико**, Законот за заштита на бранителите на човековите права и новинарите од 2012г. предвидува национален механизам за справување со законите против бранителите на човековите права и новинарите. Законот е подготвен со учество на чинителите на граѓанското општество и Конгресот, и поддржан од меѓународни НВО и организации, и, ОХЦХР - Мексико.

Во **Непал** во 2010 г. Законот за дискриминацијата заснована на касти и недопирливост бил подготвен со вклученост на граѓанското општество, Националната Далит комисија и Канцеларијата на ОХЦХР во земјата. Законот е усвоен во мај 2011 г.

Во **Нов Зеланд**, во 2011 г. Законот за попреченост бил подготвен со учество на Здружението на лица со попреченост.

Извештај на Специјалниот известувач на ООН за правата на слобода на мирно собирање и здружување, A/HRC/20/27.

Во **Вануату**, во 2013 Владата воспоставила УПР комитет, чиј потпретседател бил претставен од страна на Здружението на Вануату на невладини организации. Дополнително, граѓанското општество е претставено во Националниот комитет за човекови права (NHRC), тело со мандат да ги координира обврските околу поднесувањето на извештаите за човековите права, и воспоставувањето на Националната институција за човекови права. Во 2013 г. организациите што работат со лица со попреченост биле опширно консултирани при изработката на извештајот до Комитетот за правата на лицата со попреченост.

Меѓународни правни стандарди поврзани со работата на граѓанското општество

Безбедната и поволна средина за работа на граѓанското општество мора да биде поддржана од робусна национална правна рамка втемелена во меѓународното право за човекови права.

Слободата на изразување, здружување, мирно собирање и правото на учество во јавнитеработи се права кои овозможуваат луѓето да се мобилизираат заради остварување на позитивна промена. Секој, поединечно или заедно со други, треба да ги ужива тие права. Тие се централни за граѓанската активност.

Повеќето темелни меѓународни инструменти за човекови права вклучуваат одредби коишто се директно релевантни за заштита на јавните слободи, и сите се повикуваат на принципот на недискриминација:

- ▶ Универзалната декларација за човекови права (членовите 19, 20, 21);
- ▶ Меѓународниот пакт за граѓански и политички права ги предвидува правата на слобода на мислење и изразување, мирно собирање и здружување, учество во јавниот живот (членовите 19, 21, 22, 25);
- ▶ Меѓународниот пакт за економски, социјални и културни права го предвидува правото за формирање или учество во синдикат и учество во културниот живот (членовите 8, 15);
- ▶ Пактот за елиминирање на сите форми на дискриминација врз жените го предвидува правото на жените да учествуваат во политичкиот, економскиот и културниот живот (член 3);
- ▶ Меѓународната конвенција за елиминирање на расната дискриминација забранува дискриминација во врска со изразувањето, собирањето и здружувањето, и во извршувањето на јавни работи (член 5);
- ▶ Конвенцијата за правата на детето предвидува слобода на изразување, здружување и мирно собирање (членовите 13, 15);
- ▶ Конвенцијата за правата на лицата со попреченост ги гарантира правата на слобода на мислење и изразување, и пристап до информации, учество во политичкиот и јавниот, како и во културниот живот (членовите 21, 29, 30);
- ▶ Меѓународната конвенција за заштита на сите лица од присилно исчезнување го предвидува правото на формирање и слободно учество во организации и здруженија кои се занимаваат со обиди за утврдување на околностите на присилното исчезнување и судбината на исчезнатите лица, и со помош на жртвите на присилното исчезнување (член 24); и
- ▶ Меѓународната конвенција за заштита на правата на сите работници мигранти и на членовите на нивните семејства го предвидува правото на здружување (член 26).

Слободите на изразување, здружување и мирно собирање и правото на учество во јавниот живот се средство преку кое се остваруваат многу други граѓански, културни, економски, политички и социјални права. Тие им даваат моќ на жените, мажите и децата да се ангажираат во активности со цел да се постигне општествена промена кон подобро.

Слобода на изразување. Слободата на изразување вклучува право да се побараат, добијат и дадат информации и идеи од секаков вид. Тоа вклучува информации и идеи во политичкиот и религиозниот дискурс, јавни прашања, човекови права како и културно и уметничко изразување. Опсегот вклучува изразување кое може да се смета за крајно навредливо, под услов на ограничувања (на пр. види Рабатски План за акција за забрана на застапување за национална, расна и верска омраза што претставува поттикнување на дискриминација, непријателство или насилство, 5 октомври 2012 г.). Заштитени се сите форми на изразување и средствата за нивно ширење: говорен, пишан и знаковен јазик и невербално изразување како слики и предмети на уметноста. Изразувањето е можно преку книги, весници, памфлети, постери, карикатури, банери, облека и правни поднесоци. Ги вклучува сите форми на аудио-визуелни како и електронски и на интернет засновани начини на изразување.

Слобода на здружување. Здружувањето се однесува на сите групи поединци или ентитети кои, колективно, делуваат, се изразуваат, промовираат, се занимаваат или бранат одредено поле на заеднички интереси. Примери на слободата на здружување вклучуваат здружување и учество – или избор да не се учествува – во организации на граѓанското општество, клубови, кооперативи, НВО, верски здруженија, политички партии, синдикати, фондации или онлајн здруженија. „Способноста да се бараат, обезбедат и користат ресурси е од суштинска важност за постоењето и делотворното делување на секое здружување, без разлика колку и да е мало. Правото на слобода на здружување го вклучува правото да се бараат, добиваат и користат ресурси – човечки, материјални и финансиски – од домашни, странски и меѓународни извори“ (A/HRC/23/39, став. 8).

Слобода на мирен собир. Мирен собир е привремено, ненасилно собирање во приватен или јавен простор за конкретна цел. Вклучува демонстрации, штрајкови, поворки, протести и заседнувања.

Право на учество во јавни работи. Вршењето на јавни работи е широк концепт кој е поврзан со вршењето на политичката моќ, особено вршењето на законодавните, извршните и управните овластувања. Тоа ги покрива сите аспекти на јавната администрација и формулирањето и спроведувањето на политики на меѓународно, национално, регионално и локално ниво. Учесството може да е преку слободно избрани претставници или директно, одобрување или менување на уставот, изготвување на закони и развивање на политики, одлучување за прашања од јавен интерес преку референдум, учество во народни собранија со моќ за одлучување за локални прашања. Правото на слобода на здружување, вклучително и правото на формирање и придружување кон организации

и здруженија засегнати со политички и прашања од јавен интерес се од суштинска важност за правото на учество во јавните работи.

Недискриминација. Сите горенаведени права им се гарантирани на сите поединци без разликување од каков било вид, како што се раса, боја, пол, јазик, вера, политичко или друго мислење, родов идентитет, национално или социјално потекло, сопственост, раѓање или друг статус. Овие права се однесуваат на жени, деца, домородни народи, лица со попреченост, лица кои им припаѓаат на малцински групи или групи соочени со ризик од маргинализација или исклучување, вклучително и жртви на дискриминација заради нивната сексуална ориентација и родов идентитет, не-државјани, вклучително и лицата без државјанство, бегалци или мигранти, како и здруженија, вклучително и нерегистрирани групи.

Овие меѓународни стандарди се однесуваат на сите делови на власта: извршна, законодавна и судска; други јавни или владини органи и тела, на секое ниво – национално, регионално или локално. Од државата исто така се бара да ги заштити лицата од акти на приватни лица или тела кои би го попречиле уживањето на слободите. Државите имаат примарна одговорност да го унапредат и заштитат остварувањето на овие права.

Слободата на изразување, здружување и мирно собирање во себе носат специјални обврски и одговорност, и така нивното остварување може да биде подложено на одредени ограничување. Секое ограничување мора да биде уредено со закон и мора да биде строго неопходно заради почитување на правата или угледот на другите; или за заштита на националната безбедност или јавниот ред (*ordre public*), или на јавното здравје или морал. Овие основи не може никогаш да се користат како оправдување за замолкнување на кое било застапување за повеќепартиска демократија, демократски начела, и човекови права.

Комитет за човекови права, Општ коментар бр. 34, член 19: Слобода на мислење и изразување, CCPR/C/GC/34; и Општ коментар бр. 25, член 25: Правото на учество во јавните работи, CCPR/C/21/Rev.1/Add.7. Извештај на специјалниот известувач на ООН за правата на слобода на мирно собирање и здружување, A/HRC/20/27; и A/HRC/23/39.

„Никој од нас, вклучително и владите, ги немаат сите факти, најдобрите идеи или пак ги знаат сите причини кои се во сржта на проблемите кои се обидуваме да ги решиме. Од колективната мудрост може само да имаме корист. И затоа ни е важно да ги чуеме сите зедници, особено маргинализираните гласови, пред да се донесе одлука. На пример, Комитетот за човекови права собира информации од широк спектар на извори: самите Влади, Обединетите нации и граѓанското општество. Ова ни помага да се информираат нашите Заклучни соглудувања и препораки, кои мапираат практични чекори што Владите треба да ги преземат за да

ги усогласат што е можно повеќе своите закони и практики со нивните обврски според договорите за човекови права што ги имаат ратификувано.

Професор Сер Најџел Родли (Sir Nigel Rodley), претседател на Комитетот за човекови права на Обединетите нации, Октомври 2014 г.

4. Предизвици со кои се соочуваат чинителите на граѓанското општество

Чинителите на граѓанското општество на локално, национално, регионално или глобално ниво можат да наидат на пречки чија цел е да го спречат, минимизираат, сопрат или пренасочат влијанието на нивните легитимни активности бидејќи тие се критички настроени кон владините ставови, политики или активности или се спротивставуваат на истите.

Ова може да вклучува ограничување на слободата и независноста, или вознемирување, заплашување или репресалии (т.е. казнување и одмазда) на ЧГО.

Начини за спречување, минимизирање, сопирање и пренасочување на влијанието на работата на граѓанското општество

4.1 Мерки засновани на закон или прописи кои ја попречуваат работата на граѓанското општество.

Закони и прописи можат да ја ограничат слободата и независноста на чинителите на граѓанското општество, на пример со:

- ▶ Барање за регистрација без позитивна корист (на пр. даночни бенефиции),
- ▶ Ограничување кој тип на активности може да се врши,
- ▶ Кривично казнување за нерегистрирани активности,
- ▶ Ограничувања за регистрирање на одредени здруженија, вклучително меѓународни НВО или здруженија кои добиваат странски финансиски средства или групи кои работат на човековите права,
- ▶ Одредување критериуми за тоа кој и што може да преземе активности или кои ги ограничуваат тие активности,
- ▶ Ограничување на изворите на финансирање (т.е. од странски извори), и
- ▶ Законодавство кое ги уредува слободата на мирно собирање, здружување и изразување, а кое содржи дискриминирачки одредби или има непропорционално негативно влијание врз некои групи.

Дополнително, оптоварени административни процедури и дискрециони мерки можат да го спречат или одложат спроведувањето на активностите од страна на ЧГО.

Кога правото на слобода на информирање е скратено, ЧГО се помалку во можност да интервенираат на делотворен начин во арената на носење на одлуките. Несоодветно тесни или строги модалитети на учество (на пр. 'набљудувачки статус' доделен на ЧГО или ограничено право на зборување) во процесите на одлучување се исто така бариери за ангажманот. Стандардите за слободата на здружување подеднакво важат на меѓународно ниво како и на национално и локално ниво.³

4.2 Своеволни мерки. Кога граѓанското општество е критично или им се спротивставува на владините ставови, политики и активности, нејасни одредби во законите можат да бидат своеволно применети под превезот на законитоста и легитимноста (на пр. борба против перење на пари, борба против тероризам, национална безбедност, јавен морал, клеветата, заштита на националниот суверенитет), и може да претставуваат:

- ▶ Своеволен надзор врз управувањето и внатрешното раководење,
- ▶ Закани за, или реално, укинување на регистрацијата,

³ Извештај на специјалниот известувач на ООН за правата на слобода на мирно собирање и здружување при остварувањето на мирно собирање и здружување во контекст мултилатерални институции, A/69/365.

- ▶ Присилно затворање на канцеларии,
- ▶ Претрес и заплена на имот,
- ▶ Претерани парични казни,
- ▶ Неосновано гонење,
- ▶ Своеволни апсења и притвори,
- ▶ Забрани за патување,
- ▶ Одземање на државјанството, и
- ▶ Своеволно ограничување или откажување на протести или собири.

Резолуцијата на Советот за човекови права на ООН 24/21 за креирање и одржување, во правото и во праксата, на безбедна средина која му помага на граѓанското општество забележува, „[Во] некои случаи има обиди домашните правни и административни одредби ... да имале цел или се злоупотребени за попречување на работата и загрозување на сигурноста на граѓанското општество на начин спротивен на меѓународното право.“

4.3 Вонзаконско вознемирување, заплашување и репресија. Покрај законски наметнатите ограничувања и своеволно применетите закони, кои можат да го ограничат просторот за граѓанското општество, заканите или други форми на психолошки притисок или физички напади чија цел се ЧГО или нивните семејства можат да ги спречат да работат слободно.

Примерите вклучуваат:

- ▶ Заканувачки телефонски пораки,
- ▶ Следење,
- ▶ Физички или сексуални напади,
- ▶ Уништување на имот,
- ▶ Отстранување од работното место или губење на приход,
- ▶ Кампањи за оцрнување во кои чинителите на граѓанското општество се етикетираат како 'државни непријатели', 'предавници' или дека работат за 'странски интереси',
- ▶ Исчезнувања,
- ▶ Мачење и
- ▶ Убиства.

„Луѓе и групи на граѓанското општество честопати ги ризикуваат своите животи за да ги подобрат животите на други. Тие зборуваат гласно дури и кога знаат дека можат да бидат замолкнати за секогаш. Тие ги истакнуваат проблемите што други ги игнорираат или дури можеби и не знаат дека постојат. Тие ги штитат нашите права. Тие ги заслужуваат своите права.“

Обраќање на генералниот секретар на ООН, Бан Ки Мун на Настанот на високо ниво за поддршка на граѓанското општество, 23 септември 2013 г.

„Акти на вознемирување, заплашување и репресалии вршат притисок врз активистите за човекови права или сведоците за да не зборуваат за она што ги загрижува и да не работат со Обединетите нации или други меѓународни чинители. Истовремено овие акти служат за всадување на страв кај општата јавност и креирање на опресивна средина, задушување на слободата на изразување, здружување и мирен собир, кои се од суштинска важност за едно демократско општество.“

Амбасадор Лора Дипуи Ласер (Laura Dupuy Lasserre), постојан претставник на Уругвај во Канцеларијата на ООН во Женева и претседател на Советот за човекови права (2011-2012).

Жени бранители на човековите права

Жените бранители (ЖБЧП) подложат на истиот тип на ризици како и нивните машки колеги, но, како жени, тие се исто така напаѓани или изложени на родово специфични закани и насилство. Честопати работата на ЖБЧП се смета како предизвик на традиционалните поими за семејството и родовите улоги во општеството, што може да доведе до непријателски однос кај општото население и властите. ЖБЧП се подложени на стигматизација и прогон од страна на лидерите на заедницата, верски групи, семејствата и заедниците кои ги сметаат за закана за религијата, честа или културата преку нивната работа.

Дополнително, самата работа и она што тие се залагаат да постигнат (на пример остварување на правата на жените или сите родово поврзани права) ги прави и цел на напади. Нивните семејства исто така стануваат цел на закани и насилство со намера да ги изолираат ЖБЧП и да ги обесхрабрат за продолжување со својата работа. ЖБЧП се соочени со поголем ризик од одреден тип на насилство и други повреди, предрасуди, исклучување и негирање отколку нивните машки колеги. Овие специфични предизвици мора да бидат препознаени со цел да се зајакнат заштитните механизми и другите одговори на она што ги загрижува, како на локално така и на меѓународно ниво. Треба да се преземе брза и темелна истрага на заплашувањата, заканите, насилството и другите

злоупотреби против жените бранители на човекови права, било да се извршени од државни или недржавни чинители.

Во 2013 г. Генералното собрание на ООН ја усвои својата прва резолуција, резолуцијата 68/181, за жените бранители на човекови права, со која се изразува особена загриженост заради систематската и структурна дискриминација и насилство со кои се соочени ЖБЧП од сите возрасти, и ги повика државите да ги преземат сите потребни мерки за да се обезбеди нивна заштита и да се интегрира родовата перспектива во нивните напори за креирање на безбедна средина која им дава можност да ги бранат човековите права.

Во **Брегот на Слоновата Коска** Законот за унапредување и заштита на бранителите на човекови права од 2014 г. содржи многу од правата признати во Декларацијата за бранителите на човекови права, вклучително и правото на слобода на изразување, правото за формирање на здруженија и невладини организации, правото на пристап до ресурси, правото на поднесување на информации до меѓународни тела и правото да се биде заштитен од одмазда. Законот ја вклучува обврската да се заштитат бранителите на човекови права, нивните семејства и нивните домови од напади и да се истражат и казнат нападите кога тие ќе се случат. Тој ги препознава специфичните закани со кои се соочени жените бранители на човекови права и потребата за нивна заштита. Законот на Брегот на Слоновата Коска беше поздравен од организациите на граѓанското општество, вклучително и Коалицијата на бранители на човековите права на Брегот на Слоновата Коска и Мрежата на бранители на човековите права на Западна Африка.

Заплашување и репресалии против поединци и групи кои соработуваат со ООН

„Граѓанското општество е централно за унапредувањето на работата на Обединетите нации низ целата наша агенда, не само во делот на човековите права туку исто така и за мирот и безбедноста, како и за развојот. Граѓанското општество никогаш не било поважно или попотребно. Репресијата и заплашувањата на поединци кои соработуваат со Обединетите нации се неприфатливи – не само затоа што тие ни помагаат да ја вршиме работата за која имаме мандат од Повелбата и Универзалната декларација за човекови права – туку и затоа што нивната цел е да се обесхрабрат други да работат со нас. Мораме да преземеме активности на секое ниво за да го зајакнеме гласот на демократијата.“

Обраќање на генералниот секретар на ООН, Бан Ки Мун на Настанот на високо ниво за поддршка на граѓанското општество, 23 септември 2013 г.

„Обединетите нации не можат да ја завршат својата незаменлива работа на човековите права без оние што соработуваат со нас. Кога тие се заплашени и цел на репресија, тие се жртви, но сите ние сме помалку безбедни. Кога нивната соработка е задушена, нашата работа на човековите права на терен е загрозена.“

Генерален секретар на ООН, Бан Ки Мун, изјава на Панел дискусијата на високо ниво на тема репресалии, Њујорк, 2011 г.

Особено шокантни се оние акти на заплашување и репресија против поединци или групи заради нивната соработка со ООН на полето на човековите права. И покрај универзалното признавање на потребата и правото на поединци и групи да учествуваат во работата на Системот на ООН за човекови права, вакви дела и понатаму се пријавуваат.

Заради нивниот ангажман со механизми или службени лица од ООН (на пр. изјави, поднесоци, состаноци, и сл.), поедини ЧГО може да се соочат со заплашување или репресија како што се закани или вознемирување од владини службеници, вклучително и преку јавни изјави од страна на високи функционери; можат да бидат спречувани да патуваат за да земат учество на состаноци; и ЧГО можат да откријат дека нивните активности се следат или ограничуваат. Кампањи за оцрнување во социјалните медиуми, во печатот или на телевизија не се невообичаени. Заканите може да бидат упатени по телефон, СМС или во директен контакт. ЧГО биле апсени, тепани, мачени па дури и убивани.

Советот за човекови права има усвоено неколку резолуции за ова прашање, вклучително и резолуцијата 24/24 и резолуцијата 12/2. Генералниот секретар поднесува годишни извештаи за наводни случаи на репресија заради соработката со ООН на полето на човековите права. И генералниот секретар и Високиот комесар за човекови права во повеќе прилики имаат изјавено дека таквата репресија е неприфатлива и дека е потребен пообединет и покоординиран одговор од страна на ООН на таквите акти. И други механизми за човековите права исто така имаат заземено силен и јавен став против репресијата.

Одредби против репресија во договорите за човекови права

Факултативен протокол на Меѓународниот пакт за економски, социјални и културни права – член 13

Државата членка ќе ги преземе сите соодветни мерки за да осигури поединците под нејзина јурisdикција да не бидат подложени на никаква

форма на малтретирање или заплашување како резултат на нивната комуникација со Комитетот во согласност со овој Протокол.

Факултативен протокол на Конвенцијата за правата на детето за процедурата за комуникации – член 4

Државата членка ќе ги преземе сите соодветни мерки за да овозможи поединците што се под нејзина јурисдикција да не бидат подложени на никакви форми на повреда на човековите права, малтретирање или заплашување како резултат на нивната комуникација и соработка со Комитетот во согласност со овој Протокол.

Факултативен протокол на Конвенцијата за елиминирање на сите форми на дискриминација на жените – член 11

Државата потписничка ќе ги преземе сите соодветни чекори за да овозможи поединците што се под нејзина јурисдикција да не бидат подложени на малтретирање или заплашување како резултат на нивната комуникација со Комитетот во согласност со овој Протокол.

Во **Австрија**, став 18 од Законот за Одборот на народниот правобранител од 1982 г. предвидува: „Никој нема да биде казнет или на некој друг начин ставен во незавидна положба заради давање на информации на Поткомитетот за спречување на мачење, на Одборот на народниот правобранител или на комисиите што тој ќе ги формира.“

Во **Црна Гора**, членот 56 од Уставот од 2007 г. предвидува: „Секој ќе има право на комуникација со меѓународни институции заради заштита на правата и слободите гарантирани со Уставот.“

Законските и административните ограничувања, заедно со вознемирување, заплашување и репресалии ја намалуваат улогата на конструктивно и надополнувачко партнерство која треба да ја игра граѓанското општество со владите. Нивната цел е да го спречат, минимизираат, дискредитираат, сопрат или поништат влијанието на работата на граѓанското општество. Неуспехот да се унапреди и заштити овој простор и да се обезбеди безбедна средина која дава можност за работа е спротивен на обврските на државите согласно меѓународното право за човекови права.

Државите имаат примарна обврска да ги заштитат ЧГО, но кога просторот на граѓанското општество или самите ЧГО се соочени со ризик заради својата работа на унапредувањето на човековите права, меѓународната заедница има заеднички интерес и обврска да ги поддржи и заштити.

5. Што можам јас да сторам? Обраќање до ООН

Меѓународното право за човекови права предвидува единствена меѓународна платформа, од која ЧГО можат да побараат поддршка и насоки. Платформата ги вклучува Канцеларијата на Високиот комесар за човекови права на Обединетите нации (ОХЦХР), договорните тела за човекови права, и Советот за човекови права и неговите механизми (мандати за Специјални процедури, Универзалниот периодичен преглед, и сл.).

„Меѓународните стандарди за човекови права одредуваат глобална рамка која им овозможува на граѓанските организации да се залагаат за реализација на меѓународно договорените норми. Овие стандарди не само што ги легитимизираат активностите на граѓанските организации, туку исто така предвидуваат корисна платформа за независно следење и известување за обврските на владите во однос на човековите права. Меѓународните механизми за човекови права се потврдија како суштинска платформа за застапување за поповолна средина за граѓанското општество. Во особено ограничувачки контексти, телата на ООН за човекови права обезбедуваат клучни влезни точки за националните групи на граѓанското општество да ја подигнат свеста и дијалогот за чувствителни прашања.“

Др. Дени Срискандараџа (Danny Sriskandarajah), генерален секретар,
ЦИВИЦУС: Светска алијанса за граѓанско учество, октомври 2014 г.

Постојат два начини на кои механизмите за човекови права на ООН можат да го заштитат просторот на граѓанското општество:⁴

Документација за пречките, заканите по просторот на граѓанското општество и добрите практики. Документацијата за состојбата со човековите права ја прави основата за интервенции од страна на механизмите за човековите права. Добро документирани и потврдени информации од ЧГО создаваат цврст случај за преземање акција,

⁴ Читателите кои до сега не се запознаени со главните одлики на овие механизми се повикуваат да го погледнат *Прирачникот на ОХЦХР за граѓанското општество – Работа со програмите за човекови права на Обединетите нации* (OHCHR's *Handbook for civil society – Working with the United Nations human rights programme*). Дополнителни насоки и совети можат да се најдат во серијата *Практични насоки за граѓанското општество (Practical Guides for Civil Society)*, вклучително и *Како да се следи спроведувањето на Препораките за човековите права на Обединетите нации (How to Follow Up on United Nations Human Rights Recommendations)*.

претставуват по-кредибилен и поубедлив, тежок да се отфрли, и делотворен начин за промовирање и заштита на човековите права. ЧГО исто така се повикуваат да ја споделат документацијата (на пр. точни, фактички информации, внимателни анализи, и конкретни препораки) за пречките, закраните по чинителите на граѓанското општество и нивниот простор на делување, како и за добрите практики со механизмите на ООН за човекови права.

Користење на достапниот простор. ЧГО се поканети да ги искористат овие можности за учество на меѓународни конференции и состаноци, или посети на експерти. Можностите се достапни преку поднесоци, организирање на брифинзи и вмрежување меѓу учесниците за подигнување на свеста за прашањата за кои се залага граѓанското општество како и споделување на препораки и успешните стратегии.

Работењето со механизмите за човекови права на ООН на прашања од интерес на граѓанското општество им дава можност на ЧГО да ги искористат резултатите (на пр. меѓународни финансиски средства и препораки за Владите за правни, административни и други мерки) во својата работа со цел да се заштити просторот на граѓанското општество и да се даде моќ на ЧГО на локално ниво.

Примери на резултати од мандатите и механизмите на ООН за човекови права:

- ▶ Заклучни согледувања на договорните тела, како и Гледишта и препораки за поединечни случаи;
- ▶ Оценки, препораки и заклучоци содржани во извештаи од посетите на земјата, тематски извештаи и информации за поединечни случаи од специјалните процедури (независни експерти) на Советот на човекови права;
- ▶ Препораки од Универзалниот периодичен преглед;
- ▶ Резолуции и одлуки на Советот за човекови права и Генералното собрание;

- ▶ Извештаи на анкетни комисии, мисии за утврдување на факти и други ад хок истражни механизми за човекови права воспоставени од Советот за човекови права;
- ▶ Изјави од генералниот секретар на ООН;
- ▶ Изјави, извештаи и студии на Високиот комесар за човекови права на ООН (на пр. извештаи за активности од присуството на терен; извештаи и студии за ситуации за земја и тематски мандат од Советот за човекови права или Генералното собрание на ООН);
- ▶ Годишни извештаи на генералниот секретар за случаи на заплашување или репресалии врз поединци или групи кои соработувале со ООН на полето на човековите права; и
- ▶ Апели до земјите од страна на генералниот секретар, високиот комесар за човекови права или од експерти за човекови права во јавни изјави.

Овие наоди и препораки исто така можат да бидат моќна алатка за застапување и давање насоки за поддршка и обликување на локалните активности, како и заштитата. На пример, чинителите на граѓанското општество можат:

- ▶ Да работат со централните и локалните власти на спроведување на препораките од системот за човекови права на ООН;
- ▶ Да ја подигнат свеста на локалните заедници за меѓународни анализи и очекувани практики во врска со остварувањето на човековите права во земјата;
- ▶ Да ги следат и оценуваат одговорите и мерките преземени од властите на централно и локално ниво;
- ▶ Да го зајакнат постоечкиот материјал за застапување со авторитативен, објективен јазик, делотворни стратегии и решенија за добри практики;
- ▶ Да мобилизираат мислење во рамките и меѓу организациите на граѓанското општество, како и во јавноста;
- ▶ Да градат партнерства;
- ▶ Да го подобрат квалитетот на дијалогот со државните функционери;
- ▶ Да придонесат во креирањето на политики;
- ▶ Да дадат рамка на законските постапки/стратешко застапување;
- ▶ Да придонесат кон последователните процедури на механизмите за човекови права;

- ▶ Да проценат и дадат технички совет на поединците кои сакаат да поднесат индивидуална жалба пред механизмите на ООН за човекови права.

Наодите на ООН во однос на други земји исто така се богат извор на информации за стратегиите поврзани со слични искуства на други места.

Како функционираат механизмите на ООН за човекови права

Генерално, механизмите на ООН за човекови права следат сличен процес во обидот да се решат проблемите со човековите права. Информации се прибираат или примаат од широк опсег на извори, вклучително и чинители на граѓанското општество. Тие се анализираат, се проверуваат во однос на доследноста, кредибилитетот и прецизноста. Механизмот започнува дијалог по писмен пат или лично со државата за да се појасни суштината на информациите. Може да даде препораки до државата за тоа како да се реши проблемот и да понуди помош во спроведувањето на препораките. Потоа се прибираат понатамошни информации за да се процени напредокот во однос на препораките.

Во април 2011 г. членовите на Шпанскиот комитет на претставници на лицата со попреченост (ЦЕРМИ) учествуваа на петтата сесија на Комитетот за правата на лицата со попреченост (ЦРПД) и дадоа свој придонес кон подготовката на Листа на прашања. Тие поднеле извештај, го информирале Комитетот и потоа работеле на следење на препораките кои требала да ги спроведе Шпанија. Поконкретно ЦЕРМИ покренале широка кампања за враќање на правото на глас за лицата чие право на глас им било одземено заради нивната попреченост, состојба од која биле погодени приближно 80.000 лица во тоа време. Комитетот препорачал „целокупното релевантно законодавство да биде разгледано за да се обезбеди сите лица со попреченост, без разлика на нивната попреченост, правен статус или место на живеење да имаат право да гласаат (CRPD/C/ESP/SO/1, став 48). ЦЕРМИ поднеле неколку иницијативи во поддршка на измените и дополнувањата на законската рамка, вклучително и водич насловен, „Имате право да гласате, никој не може да ви го одземе“, со детални практични чекори како да се побара и оствари правото на гласање. Како резултат на ангажманот на ЦЕРМИ, обвинителот на Врховниот суд апелирал до сите обвинители да го заштитат правото на глас на лицата со попреченост. ЦЕРМИ исто така се застапиле пред Владата и Конгресот да се измени и дополни законската рамка во согласност со заклучните согледувања на ЦРПД. Предлог амандман бил испратен до различни членови на Конгресот и Владата.

ЧГО може да го искористат гласот на меѓународната заедница за поддршка на националните стратегии за да се мобилизираат луѓето на локално ниво и да се охрабрат државните функционери да го унапредат и заштитат просторот на граѓанското општество.

Што можам јас да сторам?

- ▶ Бидете запознаени и споделете ја документацијата за човекови права на ООН за вашата земја:

<http://www.ohchr.org/EN/Countries/Pages/HumanRightsintheWorld.aspx>

- ▶ Стапете во контакт со најблиската канцеларија на ОХЦХР или Тимот на ООН во земјата и споделете го вашиот извештај за вашето искуство за просторот на граѓанското општество со Секторот за граѓанско општество на ОХЦХР: civilsociety@ohchr.org
- ▶ Дознајте како да придонесете и учествување во работата на договорните тела на човекови права:

<http://www.ohchr.org/Documents/Publications/NgoHandbook/ngohandbook4.pdf>

- ▶ Поднесете жалба според договор за човекови права, вклучително, кога тоа е соодветно, и барања за привремени мерки или итна акција:

<http://www.ohchr.org/Documents/Publications/FactSheet7Rev.2.pdf>

- ▶ Поднесете жалба до експертите на Специјалните процедури на Советот за човекови права:

<http://www.ohchr.org/EN/HRBodies/SP/Pages/Communications.aspx>

- ▶ Поднесете жалба до Одделот за жалбени процедури на Советот за човекови права:

<http://www.ohchr.org/EN/HRBodies/HRC/ComplaintProcedure/Pages/HRCComplaintProcedureIndex.aspx>

- ▶ Споделете ги вашите информации и искуства во врска со просторот на граѓанското општество на седниците на Советот за човекови права:

http://www.ohchr.org/Documents/HRBodies/HRCouncil/PracticalGuideNGO_en.pdf

- ▶ Споделете информации и искуства во врска со просторот на граѓанското општество за Универзалниот периодичен преглед на Советот за човекови права за Вашата земја:

<http://www.ohchr.org/EN/HRBodies/UPR/Documents/PracticalGuideCivilSociety.pdf>

- ▶ Обезбедете детални и проверени информации за наводни случаи на вознемирување, заплашување и репресија против некое лице или група заради соработката со Обединетите нации, нејзини претставници и механизмите на полето на човековите права како придонес кон годишниот извештај на генералниот секретар во врска со репресалии: reprisals@ohchr.org
- ▶ Поднесете прилог за тематските извештаи на генералниот секретар на ООН или Високиот комесар за човекови права.
- ▶ Поднесете прилог за тематските и извештаите за одредена земја на Специјалните процедури:

<http://www.ohchr.org/Documents/Publications/NgoHandbook/ngohandbook6.pdf>

- ▶ Приклучете се на листата на Секторот за граѓанско општество за да добивате информации за активностите на механизмите на ООН за човекови права по електронска пошта:

<http://www.ohchr.org/EN/AboutUs/Pages/CivilSociety.aspx>

Управување со очекувањата

Државите имаат примарна одговорност да ги промовираат и штитат слободите на изразување, здружување, мирно собирање и правото на учество по прашањата од јавен интерес. ЧГО, заедно со системот за човекови права на ООН и другите чинители можат да им помогнат на државите да ги остварат тие обврски.

Отстранување на пречките на просторот на граѓанското општество врз основа на правила или закони вообичаено бара долгорочна временска рамка заради постигнување на промена, додека дејствијата, како што се вознемирување, заплашување и репресија против ЧГО бараат итно внимание. Важно е да се искористи релевантниот мандат или механизам на ООН што ќе одговара на случајот во прашање.

Способноста да се влијае на позитивниот исход и во обете ситуации е колективен напор и обично ќе биде одредена со мобилизација на широк спектар на чинители: локалната јавност, други чинители на граѓанското општество (локални и меѓународни), национални институции за човекови права, медиуми, државни функционери, политичари, други земји и регионалната и меѓународна заедница.

Ангажманот на ЧГО со Системот за човекови права на ООН е начин да се мултиплицираат и зајакнат гласовите на промена. Тој е еден елемент на една делотворна севкупна стратегија за застапување за унапредување и заштита на просторот на граѓанското општество.

6. Ресурси на документи

Извори на Обединетите нации

Working with the United Nations Human Rights Programme: A Handbook for Civil Society (Работа со Програмата на Обединетите нации за човекови права: Прирачник за граѓанското општество)

http://www.ohchr.org/EN/AboutUs/CivilSociety/Documents/Handbook_en.pdf

How to Follow Up on United Nations Human Rights Recommendations - A Practical Guide for Civil Society (Како да се следат препораките на Обединетите нации за човековите права)

<http://www.ohchr.org/Documents/AboutUs/CivilSociety/HowtoFollowUNHRRecommendations.pdf>

OHCHR Management Plan (2014-2017), Thematic Strategy on Widening the Democratic Space (pp 72-83) (План за управување на ОХЦХР (2014-2017), Тематска стратегија за проширување на демократскиот простор (стр. 72-83)

http://www2.ohchr.org/english/OHCHRreport2014_2017/OMP_Web_version/media/pdf/10_Democratic_space.pdf

Declaration on Human Rights Defenders (Декларација за бранителите на човековите права)

<http://www.ohchr.org/EN/Issues/SRHRDefenders/Pages/Declaration.aspx>

Резиме на панел дискусијата на Советот за човекови права за важноста на промовирањето и заштитата на просторот на граѓанското општество, A/HRC/27/33.

Комитет за човекови права, Општ коментар бр. 34, Член 19: Слобода на мислење и изразување, CCPR/C/GC/34.

Проценка на законодавството во врска со слободата на здружување, Извештај на специјалниот известувач за состојбата со бранителите на човекови права, A/64/226.

Студија за жените бранители на човековите права, Извештај на специјалниот известувач за состојбата со бранителите на човековите права, A/HRC/16/44.

Елементи на безбедна и поволна средина за бранителите на човековите права, Извештај на специјалниот известувач за состојбата со бранителите на човековите права, A/HRC/25/55.

Способност за здружување заради пристап до финансиски средства, Извештај на специјалниот известувач за правата на мирен собир и здружување, A/HRC/23/39.

Извештај на генералниот секретар за соработката со Обединетите нации, нивните претставници и механизмите на полето на човековите права (A/HRC/27/38, A/HRC/24/29, A/HRC/21/18, A/HRC/18/19, A/HRC/14/19)

Chapter 16, Engagement and Partnerships with Civil Society, OHCHR Manual on Human Rights Monitoring (Глава 16, Ангажман и партнерство со граѓанското општество, Прирачник на ОХЦХР за следење на човековите права)

<http://www.ohchr.org/Documents/Publications/Chapter16-MHRM.pdf>

Избор на извори од граѓанското општество и други извори

Чек-листа на начела и елементи за националните закони (Меѓународен центар за непрофитно право (Checklist of principles and elements for national laws (International Centre for Not-for-Profit Law))

http://www.icnl.org/research/library/files/Transnational_checklisten.pdf

Кодекс на добра пракса за модалитетите на учество на граѓанското во процесите на одлучување, Совет на Европа (Code of Good Practice for civil society participation modalities in decision-making processes, Council of Europe)

http://www.coe.int/t/ngo/code_good_prac_en.asp

Прирачник за репресалии (Меѓународна служба за човекови права) (Reprisals Handbook (International Service for Human Rights))

<http://www.ishr.ch/news/reprisals-handbook>

Индекс на поволна средина 2013 (ЦИВИЦУС) (Enabling Environment Index 2013 (CIVICUS))

<http://www.civicus.org/downloads/2013EEI%20REPORT.pdf>

7. Стапете во контакт со нас

Со Секторот за граѓанско општество при ОХЦХР можете да стапете во контакт на:

civil.society@ohchr.org

Телефон: +41 (0) 22 917 9656

Системот на електронска пошта на Секторот за граѓанско општество обезбедува ажурирани податоци и насоки за сите мандати и механизми за човековите права, како и информации и рокови за аплицирање за финансиски средства, грантови и стипендии. За да бидете внесени на листата посетете ја веб страницата за граѓанското општество

<http://www.ohchr.org/EN/AboutUs/Pages/CivilSociety.aspx>

